

## TÍNH TÍCH CỰC HỌC TẬP VÀ VẤN ĐỀ TÍCH CỰC HÓA HOẠT ĐỘNG HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN TRONG ĐÀO TẠO TÍN CHỈ

*Hoàng Thế Hải, Nguyễn Thị Nguyệt\**

### TÓM TẮT

Học tập là một quá trình nhận thức đặc biệt, trong đó người học đóng vai trò chủ thể. Hiệu quả học tập của sinh viên chịu ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố, trong đó, tính tích cực học tập đóng vai trò quyết định. Để nâng cao hiệu quả học tập của sinh viên thì vấn đề tích cực hóa hoạt động học tập là một trong những nhiệm vụ chủ yếu của người thầy trong quá trình dạy học. Vì vậy, nó luôn là trung tâm chú ý của lý luận và thực tiễn dạy học. Trong khuôn khổ của bài báo, chúng tôi tập trung làm rõ tính tích cực học tập là gì? Biện pháp phát huy tính tích cực học tập của sinh viên.

**Từ khóa:** tính tích cực, hoạt động học tập, sinh viên

### 1. Đặt vấn đề

Học tập là loại hoạt động nhận thức có tính chất đặc biệt hướng vào làm thay đổi chính bản thân người học, trong đó người học đóng vai trò chủ thể của hoạt động này. Tính tích cực học tập có vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả học tập. Sinh viên chỉ có thể lĩnh hội sâu sắc tri thức và hình thành được các kỹ năng, kỹ xảo tương ứng nếu họ tích cực, kiên trì, nỗ lực tiến hành hoạt động nhận thức.

Chuyển đổi hình thức đào tạo từ niên chế sang đào tạo tín chỉ nhằm nâng cao chất lượng cho nền giáo dục đại học. Trong đó, trọng tâm là chuyển từ dạy học “cưỡng bức” theo ý thầy sang định hướng tổ chức hoạt động học tập cho người học để họ tự khám phá, tự phát hiện, tự lĩnh hội... nhằm đào tạo ra những sinh viên có ý thức và thói quen tự học, tự nghiên cứu, gắn lý thuyết với thực hành, phát huy tính tích cực chủ động, sáng tạo, biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo. Để thực hiện được mục đích đó, đòi hỏi người giảng viên trong quá trình dạy học phải hiểu rõ tính tích cực học tập là gì? Bản chất và biểu hiện của nó ra sao? Từ đó có những biện pháp tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên.

### 2. Nội dung

#### 2.1. Tính tích cực học tập của sinh viên

##### a) Khái niệm

Tính tích cực học tập là một phẩm chất nhân cách điển hình của người học, được thúc đẩy bởi hệ thống động lực, thông qua đó người học huy động ở mức độ cao các chức năng tâm lý vào việc giải quyết các nhiệm vụ học tập có hiệu quả. [1]

##### b) Cấu trúc

Tính tích cực học tập của sinh viên được tạo bởi nhiều thành tố, được nảy sinh trong quá trình học tập nhưng lại là kết quả của nhiều nguyên nhân: có những nguyên nhân phát sinh lúc học tập, có những nguyên nhân được hình thành từ quá khứ, thậm chí lịch sử dài lâu của nhân cách.

Nhìn chung, tính tích cực học tập phụ thuộc và những thành tố sau: nhu cầu, động cơ, hứng thú, nhận thức, thái độ, năng lực, hành động, ý chí, sức khỏe, môi trường...

Các thành tố này kết hợp với nhau tạo thành 2 mặt cơ bản của tính tích cực học tập: mặt động lực bên trong của tính tích cực học tập và mặt biểu hiện của tính tích cực học tập. [2]

Mặt động lực bên trong của tính tích cực học tập là tổng hợp các yếu tố tâm lý tạo thành hệ thống động lực thúc đẩy người học tích cực tiến hành các hành động học tập, quy định phương hướng, mục đích, cường độ hoạt động học tập của người học. Động lực học tập của người học được hình thành từ nhiều yếu tố, trong đó nhu cầu, động cơ, hứng thú học tập là những yếu tố cơ bản nhất.

Mặt động lực bên ngoài của tính tích cực được biểu hiện rõ trong quá trình người học tiến hành hoạt động học tập, trong đó, rõ nhất là trên các khía cạnh: nhận thức, thái độ, hành động và kết quả học tập.

Trong những thành tố trên đây, có những thành tố có thể hình thành ngay, nhưng có những nhân tố chỉ hình thành qua một quá trình lâu dài dưới ảnh hưởng của rất nhiều tác động. Vì vậy, việc tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên đòi hỏi một quá trình lâu dài và toàn diện.

### c) Biểu hiện

Từ sự phân tích trên, có thể nhận biết tính tích cực học tập của sinh viên thông qua những dấu hiệu ở các mặt sau đây [1]:

*\* Mặt động lực bên trong:*

- Nhu cầu học tập: Các em có mong muốn, khát khao tìm hiểu, khám phá để lĩnh hội tri thức, kỹ năng, kỹ xảo nhằm hình thành và phát triển nhân cách của bản thân.

- Động cơ học tập: Các em có động cơ học tập đúng đắn: học để chiếm lĩnh tri thức, kỹ năng, kỹ xảo và hoàn thiện nhân cách theo yêu cầu của xã hội.

- Hứng thú học tập: Các em thấy thích thú, say mê thi thực hiện các nhiệm vụ và các hành động học tập, tâm trạng hào hứng chờ đón các giờ học...

*\* Mặt biểu hiện bên ngoài:*

- Nhận thức học tập: xác định rõ mục đích học tập, ý nghĩa học tập, các yêu cầu của hoạt động này, nắm vững các biện pháp để đạt được mục đích.

- Thái độ học tập: tự giác, chủ động, độc lập, sáng tạo trong học tập; nhiệt tình, say mê trong quá trình học tập; có mong muốn được giảng viên giao thêm nhiệm vụ; có ý thức phấn đấu, khắc phục khó khăn trở ngại để vươn lên trong học tập; coi trọng khâu đọc thêm các tài liệu, làm thêm các bài tập; vui vẻ và hăng hái tham gia các hoạt động ngoại khóa, các câu lạc bộ chuyên ngành, các hội thi,... phục vụ cho việc nâng cao tri thức chuyên ngành và nghiệp vụ mà SV đang theo đuổi; luôn đánh giá, điều khiển, điều chỉnh hành vi của bản thân phù hợp với yêu cầu học tập.

- Hành động học tập:

+ Xây dựng kế hoạch học tập khoa học, hợp lý: xác định đúng đắn, có cơ sở khoa học khối lượng tri thức mà SV phải thu nhận, số lượng thời gian dùng để thu nhận tri thức đó, các điều kiện khác về phương tiện, tài liệu học tập... Trên cơ sở đó, SV xây

dụng kế hoạch làm việc cho từng ngày, từng tuần, từng tháng, năm.

+ Tổ chức thực hiện kế hoạch có hiệu quả: muốn vậy, SV phải huy động được ở mức độ cao các chức năng tâm lý vào việc giải quyết các nhiệm vụ học tập có hiệu quả.

+ Tự kiểm tra, điều chỉnh việc học của bản thân; tự phân tích, đánh giá các kết quả hoạt động học tập.

+ Thực hiện các hành động học tập tích cực: tập trung chú ý cao, ghi chép bài, phát biểu ý kiến, nêu thắc mắc, tranh luận, hoàn thành những nhiệm vụ học tập, đọc thêm, làm thêm các bài tập, sáng tạo trong học tập...

- Kết quả học tập: Tính tích cực học tập cuối cùng được biểu hiện trong kết quả học tập, nghiên cứu khoa học của từng người học. Nó không chỉ thể hiện ở điểm số mà còn thể ở mức độ lĩnh hội kiến thức, có thái độ đúng đắn, nắm vững các kỹ năng vận dụng chúng vào trong thực tiễn.

#### **d) Mức độ**

Về mức độ tích cực học tập môn TLH của SV có thể nhận biết dựa vào một số dấu hiệu sau [3]:

- SV có tự giác học tập không hay bị bắt buộc, thúc ép bởi những tác động bên ngoài (gia đình, bạn bè, thầy cô, xã hội...).

- Thực hiện yêu cầu, nhiệm vụ của giáo viên ở mức tối thiểu hay tối đa.

- Tích cực nhất thời hay thường xuyên, liên tục.

- Tích cực ngày càng tăng hay giảm dần.

- Có kiên trì, vượt khó hay không?

## **2.2. Vấn đề tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên**

Tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên là một tập hợp các hoạt động nhằm làm chuyển biến vị trí của người học từ thụ động sang chủ động, từ đối tượng tiếp nhận tri thức sang chủ thể tìm kiếm tri thức để nâng cao hiệu quả học tập. [3]

Từ khái niệm trên và với kinh nghiệm giảng dạy ở trường Đại học Sư phạm – Đại học Đà Nẵng, để tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên chúng tôi cho rằng cần tiến hành đồng bộ các biện pháp sau:

a. Kích thích nhu cầu, khơi gợi hứng thú nhận thức cho sinh viên thông qua tất cả các giai đoạn của tiết lên lớp: đặt vấn đề vào bài, tổ chức lĩnh hội tri thức mới, củng cố, hướng dẫn hoạt động nối tiếp,... Nhu cầu, hứng thú học tập môn học của sinh viên phụ thuộc rất lớn vào việc đặt vấn đề đề vào bài của giảng viên.

b. Nội dung dạy học phải mới, thực tế và hiện đại. Nội dung mới ở đây không phải quá xa lạ với sinh viên, cái mới phải liên hệ và phát triển cái cũ, phải thực tế.

c. Sử dụng các phương pháp dạy học đa dạng và tích cực: tăng cường sự kết hợp các phương pháp và hình thức dạy học khác nhau. Đặc biệt giảng viên cần tăng cường sử dụng các phương pháp dạy học theo hướng tích cực hóa hoạt động nhận thức của người học, như: phương pháp dạy học “nêu vấn đề”, thảo luận nhóm, dạy học theo dự án, dạy học theo góc, dạy học theo hợp đồng, dạy học bê cá, tăng cường liên hệ thực tế, thực hành,...

d. Chú trọng hình thành các phương pháp học tập bộ môn tích cực cho sinh viên.

e. Tổ chức các hình thức dạy học phong phú, hấp dẫn như: cá nhân, nhóm, tập thể, nội

ngoại khóa (học ở lớp, phòng thí nghiệm, đi tham quan, thực tế, thực tập, câu lạc bộ, hội nghị, hội thi...).

f. Sử dụng các phương tiện dạy học phong phú, đặc biệt là các phương trực quan có tác dụng tốt trong việc kích thích hứng thú, khả năng tư duy sáng tạo của sinh viên.

g. Xây dựng mối quan hệ sư phạm giữa thầy – trò, sinh viên – sinh viên thân thiện, cởi mở, động viên khuyến khích lẫn nhau.

Việc sử dụng các biện pháp trên một cách đồng bộ sẽ làm cho sinh viên học tập một cách có ý thức, chủ động, sáng tạo và phát huy hết tiềm năng của mình. Họ thực sự có nhu cầu, động cơ và hứng thú học tập, khắc phục được những trở ngại để lĩnh hội tri thức, kỹ năng, kỹ xảo tương ứng, hình thành nhân cách chuyên gia đáp ứng yêu cầu của thời đại công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

### 3. Kết luận

Tính tích cực học tập là một cấu trúc tâm lý toàn vẹn gồm nhiều thành tố cấu thành, các thành tố này có mối liên hệ chặt chẽ, tác động qua lại lẫn nhau. Việc hiểu rõ tính tích cực học tập có ý nghĩa rất lớn trong việc tích cực hóa hoạt động học tập ở sinh viên. Vì vậy, để tích cực hóa hoạt động học tập của sinh viên đòi hỏi người giảng viên phải tổ chức quá trình dạy học có nội dung phong phú, hấp dẫn, phương pháp dạy học tích cực, hình thức tổ chức dạy học đa dạng ..., cũng như tăng cường sử dụng các phương tiện hiện đại vào dạy học nhằm khơi gợi hứng thú học tập, khả năng tư duy sáng tạo của người.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hoàng Thế Hải (2010), *Tính tích cực học tập môn Tâm lý học của sinh viên trường Đại học Sư Phạm - Đại học Huế*, Luận văn Thạc sĩ Tâm lý học, Trường Đại học Sư Phạm - Đại học Huế,
- [2] Thái Duy Tuyên (2010), *Giáo dục học hiện đại*, NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội.
- [3] L. Aristôva (1968), tính tích cực học tập của học sinh, NXB Giáo dục, tr. 31 – 39.

### POSITIVE LEARNING AND THE QUESTION ON STUDENTS ' POSITIVE LEARNING IN CREDIT TRAINING

*Hoang The Hai, Nguyen Thi Nguyet*

*The University of Da Nang - University of Science and Education*

#### ABSTRACT

Learning is a special cognitive process, in which learners are the subject. Students' learning effectiveness is influenced by many factors, of which positive learning plays a crucial role. To improve students' learning effectiveness, the question of students' positive learning is one of the main concerns of teachers in the teaching process. So, it is always the center of attention in teaching theory and practice. In the framework of this paper, we focus on the definition of positive learning and ways to promote students' positive learning.

**Keywords:** positive learning, learning activities, students

\* ThS.Hoàng Thế Hải, ThS. Nguyễn Thị Nguyệt, Email: [Thehaitlh1982@gmail.com](mailto:Thehaitlh1982@gmail.com)  
Trường Đại học Sư phạm, Đại học Đà Nẵng